

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 128. szám
2019/6.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeFőszerkesztő: Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Főmunkatárs: Pál GyöngyiA következő lapszám megjelenik:
2019. július 19.

Május viharokkal, jégesőkkel és kevés napsütéssel

Május az év egyik legszebb hónapja, gyönyörű ruhába öltözik a természet, illatoznak a virágok, énekelnek a madarak, megújul a természet. Nevét Maia római istennőről kapta, régi magyar neve pünkösöd hava, a székely naptár szerint az ígéret hava. Mivel májusra általában inkább a szárazság jellemző, így alakult ki a mindenki által ismert mondás: a májusi eső aranyat ér! Aranyat ér, de nem ebben az évben, most sokkal több volt a lehullott víz mennyisége, mint az elmúlt években, rengeteg gondot és anyagi kárt okozott. A szépen induló március és április után a szokottnál jóval esősebb május köszöntött ránk, erős záporokkal, zivatarokkal, jégesőkkel, fákat csavartak ki tövestől a viharok, több helyen árvizeket okoztak a hirtelen megáradt patakok. De az igazi kiránduló számára nincs rossz idő.

PÁL GYÖNGYI

Nem mindig arany a májusi eső

A tavasz első két hónapjában napos, száraz idő volt. Április 27-én a Gyalui-havasok déli részén fekvő Aranyosronk (Runc) közelében levő szorosokba (Pocsováliste- és Ronki-szoros), és a két szorost elválasztó gerincen szervezett kirándulást Mezei Elemér. Ez a túra hagyományossá vált, Elemér már évek óta szervezi, kétszer is egy évben, tavasszal, mikor a kizöldült táj hívogat, és októberben, amikor az őszi erdő színpompájában gyönyörködhetünk. Ezen a túrán a reggeli órákban az égbolt kicsit felhős volt, később kisütött a nap. Néhány napig ezt megelőzően nyárias meleg volt, a hőmérséklet elérte a 29-30 fokot, szokatlan jelenség április végén, de az előrejelzések erre a szombati napra és a következő időszakra nem voltak túl biztatóak. A déli óráktól időjárás-változást jósoltak, erős záporokkal, zivatarokkal, lehűléssel. Esőzésekre és viharra vonatkozó figyelmeztetést (sárga kódot) adott ki az Országos Meteorológiai Intézet 15 órától. Reméltük, hogy nem következik be hamarabb a változás, és addig megjárjuk a túrát.

Mikrobusszal indultunk Magyarlóna (Luna de Sus) felé, Tordaszentlászlón (Săvădisla) és Alsójárán (Iara) keresztül jutottunk el az Aranyos-völgyébe

és onnan Aranyosronkra, a gyalogtúra kiindulópontjára. A falut balfelé hagytuk el, még sokáig a házak mellett haladt az út, a Pocsováliste-patak völgyében, amely az Aklos-patak mellék-vize. Maga a szoros a völgy közepén van, védett terület (látható volt a sziklán a piros négyszög jel, amely rezervációt jelent), két háromszög turistajelzés haladt a völgyön, amely a Muncelu-gerincen, onnan a Bélavárhoz jelölte az utat. A szoros végéhez érve a túra útvonala

Kirándulás a szászfenesi erdőben

elhagyta a jelzést, és jobbra, egy szekerúton elkezdődött a tetőre való hosszú emelkedés. Jó kilátóhelyekről szép rálátás van a szorosra, a Vulturésze-gerincének a szoros fölötti vonulatára, nyugatabbra a Bélavár tüztkár miatt csupaszabb, keleti oldalára. Teljes szélcsend volt, egy levél se rezdült. Vajon a vihar előtti csend ez? Közben rohamosan összeverődtek a felhők, eleinte úgy tűnt, hogy az Aranyos-völgyen Torda felé veszik útjukat, de aztán mindenhol fekete lett az ég, és nagy cseppekben eredt a zápor. A bejelentett vihar megérkezett, szerencsére idejében visszaértünk a mikrobuszhoz, és hazaindultunk. Még ki sem értünk az Aklos-patak völgyéből az Aranyos-völgyébe, eredt a jégeső is, Alsójárán az újabb adag jég és a rossz látásvizonyok miatt a mikrobuszunk és több kiskocsi leállt az út szélén. Mikor elcsendesedett a vihar, folytattuk utunkat Kolozsvár felé, felettünk fenyegető, sötét fellegek borították az eget. Az eső pillanatnyilag elállt, de folytatódott a következő napokban is, a levegő lehűlt, a hegyekben havazott is május elején, a lakásokban több helyen elindították a melegítést. Hideg, esős, nedves idővel indult a várva várt május, és az esős idő kitartott egész hónapban, hol csendesebb eső formájában, hol fákat kidöntő, viharos felhőszakadások vagy jéges esők formájában, napokon keresztül nem láttunk napsütést.

Napsütéses gyöngyvirágtúra

Május 19-én a szászfenesi erdőbe indultunk gyalogtúrára. Szinte hihetetlennek tűnt a több hete tartó eső után, hogy reggel derült időre ébredtünk. Hogy mennyire hiányoltuk a jó időt, mi sem bizonyította jobban, mint az, hogy 35-ön érkeztünk a Monostor negyedbe meghirdetett találkozóhelyre, az M21-es autó-

busz megállójába. Ott voltunk már jóval az autóbussz indulása előtt. A szászfenesi Leányvár negyedig utaztunk busszal, onnan gyalog indultunk neki a Szaniszló-völgyet körülvevő erdőnek. Meredek ösvényen kapaszkodtunk fel a gerincen, melyen májusban az erdő fái alatt gyöngyvirágok nyílnak. A természetben gyöngyvirág a tölgyesek aljnövénye, nem nagyon igényes, és alkalmazkodó évelő növény. Virágai a tőkocsányán fehér gyöngyök módjára sorakoznak április végén, május elején, és igen kellemes illatúak. Érett bogvyója élénkpiros színű és erősen mérgező. Gyöngyvirágot keveset láttunk, nagyobb része már elvirágozott, a piacokon már legalább két hete megjelent. De nem ez volt fontos, hanem a kellemes séta, a napsütés, a tavaszi erdő üde zöld színe, a szép kilátás a Gyalui-havasokra, a tiszta levegő, szerencsénkre a sok eső utáni sár is elviselhető volt. Kellemes, szép nap volt, jókedvűen tértünk haza, de éjszaka az eső ismét eredt és ismét beszűrült az ég egész hétre.

EKE-nap Csucsán, felhős égbolt eső nélkül

A következő hétfőn (május 25-26-án) tartotta a kolozsvári EKE Csucsán az EKE-napokat, az EKE megalakulásának évfordulóját ünnepeltük. A szervezőknek – Szima Márton, Barabás Ibolya, Csorba Anna, Fehér Zsuzsa és Kiss János – nem kis gondot okozott a szélsőséges időjárás. A csúszós, elázott utak problémát jelentettek mind a gyalogos, mind a kerékpáros túrázóknak, de gondot okozott az időjárás a betervezett túros puliszkák elkészítőinek is. A túrákat végül a sáros utak és a fejünk felett gyülekező fenyegető fekete fellegek dacára megtartottuk. Eső szerencsénkre nem esett, a finom túros puliszka is elkészült az EKE-ház konyháján, és a 30 résztvevő kellemes napot töltött együtt.

A SZERZŐ FELVÉTELE

MEGHÍVÓ A TÖRTÉNETI MÚZEUMBA

■ Július 4-én 10 órától közösen látogatjuk meg a Történeti Múzeum nagyszerű kiállításait.

A Nagy erdélyi fényképészek (19–20. század) című kiállítás öt erdélyi fényképész életébe és munkásságába enged bepillantást. Veress Ferenc (1832–1916), Alexandru Roșu (1854–1913), Samoilă Mârza (1886–1967), Szabó Gábor (1905–1982) és Suba Zoltán (1911–2009) felvételei által öt erdélyi város – Kolozsvár, Beszterce, Gyulafehérvár, Fogaras és Nagybánya – múltja elevenedik meg. A kiállításon városképek, különböző történelmi-kulturális események, a városok lakói vagy odalátogató személyiségek láthatók. A Bőségszaru. Luxus az erdélyi nemesi világban című tárlaton látható különböző dísz tárgyak és ruházati elemek, valamint a kisméretű személyes dekoratív tárgyak híven tükrözik a kora újkori (17–18. század) erdélyi arisztokrácia ünnepi viseletét. A kolozsvári múzeum tulajdonában lévő tatárlaki neolitikus agyagkorongok és a Torma Zsófia gyűjteményét képező, szintén neolitikumból származó agyagkorongok mellett más erdélyi múzeumok hasonló korú, ritka és értékes leleteit mutatja a Hinni akarom című kiállítás. (Kovács D. Zsuzsa)

JÚLIUSBAN DEBÜTÁLNAK A BÁNFFY MIKLÓS EMLÉK-ÉS TELJESÍTMÉNYTÚRÁK

■ Egyesületünk idén egy új teljesítménytúrával készül, amelynek névadója a kolozsvári születésű író, politikus, Bánffy Miklós. A túra fő bázisa Kalotaszentkirály-Zentalke, innen indul a kerékpáros változat, és mindenki számára itt lesz a cél. Az időpontot már most mindenki feljegyezheti a határidőnaplójába: 2019. július 13., szombat. A weboldal hamarosan beindul, ott majd megtalálhatóak lesznek a túrával kapcsolatos információk, és ugyancsak itt lehet bejelentkezni a Regisztráció 2019 menüpont alatt: teljesitmenyturak.ekekolozsvar.ro

A gyalogosok számára egy túraváltozattal készülünk, amelynek hossza 35 km (teljes szintemelkedés: 1492 m), míg a kerékpárosok két táv közül választhatnak: a Bánffy 60 útvonalának hossza 58,8 km, minősítése közepes (teljes szintemelkedés 1067 m), míg a Bánffy 85 változat 85,6 km hosszú, minősítése pedig nehéz (teljes szintemelkedés 1913 m).

(Figyelem! Az Erdély májusi számában hibásan közöltük a túra dátumát. Megértésüket köszönjük.) (Kismihály Boglárka)

Tóparti gondolatok emberélet és természet kapcsolatáról és annak hiányáról

Természet, natúr, bio... – divatos kifejezések. Egy termék csak akkor ér valamit, ha van benne valami bio, valami natúr. Természetes aroma, természetazonos aroma, a természet bősége stb. – olvasom a kapásból körülöttem lévő üvegcséken, élelmiszerdobozokon. Az ásványvizek hirdetései gyönyörűségei hegyvidéki tájakat idéznek fel. Csupán divat, vagy valami másról is szó van?

HEGYI JOHANNA

A civilizáció és a technológia fejlődése során megfigyelhetjük, hogy az ember akkor kezd foglalkozni valamivel, amikor nagy szüksége van rá, illetve szükségben van, hiányzik, fogyatkozik, eltávolodik. A reklámszakértők tudják is, hogy egy természeti kép mindig figyelmeztet egy termékre, amelyre sokszor már nem is emlékszünk, de arra igen, hogy milyen természeti háttér volt. Hát ide jutottunk. Lelkünk rejtett mélye vágyik a természetbe, azokra a helyekre, ahol még tiszta a levegő, vagy vízesés gyönyörködtet, mivel a természetben mindig adódik valami izgalmas – tehát életeli. Valahogy így vagyunk az állattartással is. Miközben távolodunk a hagyományos állattartás szokásaitól, teret hódít körülöttünk olyan állatoknak a tartása, ami szűkös életterünkben még lehetséges és a mindennapjainkat kevésbé zavarja. Így a kutya, a macska és kisállatok tartása igen népszerű, és a hozzájuk tartozó szolgáltatások is igen széleskörűek. Ragaszkodunk a természetnek ahhoz a kis darabjához, amihez még hozzáférünk.

Az utóbbi években hozzászoktunk az áprilisi nyári meleghez és a szárazabb májushoz, így elég rossz néven vettük a májusi „kövér időjárás”. Hétfőn (június 6-án) hirtelen és váratlanul megérkezett a meleg nyár. Végre eljött a várva várt nap, amit a Patai sóstónál tölthettem, talán mi voltunk az első fürdőzők, kellemes volt az érintetlen puha iszappal keveredett homokon és köveken lavírozni, míg végre a mélyvízbe értünk. Szóba került, hogy az igazi fürdés élményét a vadvizek adják. Gyermekkoromban Pécska mellett a Marosban, vadvízben tanultam meg úszni, később rendszeresen jártam uszodába, és úgy hozzászoktam a medencében való fürdéshez, hogy elszoktam a vadvíztől. Másokkal is így lehet. A Techerghiol-tóba már nem merem bemenni, és akkor döbbsentem rá, hogy hiába tudok úszni, félek a vízben az első lépésektől, ha nem biztonságos, mint a medence, vagy mennyire félttem, mikor a Szent Anna-tóban meg kellett tennem pár lépést a mély vízbe – szépen elszoktam attól, ami természetes velejárója a víznek. Egyszerű példa arra, hogy milyen könnyen eltávolodunk a természettől, a természetestől. Pedig ha megnézzük a kisgyermek viselkedését a természetben, azt látjuk, hogy lehetőleg minden pocsolóba belelépnek, minden patakba belemásznak, és örömmel pancsolnak benne, nem beszélve a sár taposásának izgalmairól. A gyermek egyszerűen csak tapasztalni óhajtja környezetét, minden érzékszervével felfogni, és ezek a közvetlen tapasztalatok mély nyomot hagynak benne még akkor is, ha később nem emlékszik rájuk.

De nemcsak a vadvizektől ódzkodunk. Miközben részt veszünk a turis-

ták vetített képes előadásain, úgy tűnik, megelégszünk a látnivalóval, de sokan már nem vállalják az utak viszontagságait. Sok mindent meg tud az ember oldani, de a természetben levés sokféle tapasztalását még nem tudja biztosítani a virtuális technika. A túrákkal járó változatos viszontagságokat, a színek, szagok, formák, bogarak, legyek, szúnyogok és egyéb rovarok váratlan megjelenését és egyébként való tapasztalását, esetleg egy

Fürdőzők a Patai sóstónál

vízhollyagot már nem tudja nyújtani a képes bemutató, sőt jobb ezektől el is tekinteni, hogy ne is legyenek, elég csak nézni a képeket, mert csak azok felüdítene. Bár még hol volna a talaj megtapasztalása, egy hosszú út után pihenéskor milyen kellemes a selymes fűben meztláb járni és közben mindenfélét tapasztalni – ezt semmilyen kép nem tudja pótolni, ehhez végig kell járni egy utat, el kell közben fáradni, meg kell izzadni, mert másképp nem is éljük át igazán a pihenés örömét.

Az ember leleményességével és alkotóképességével sok mindent megoldott annak érdekében, hogy függetlenedjen a természet viszontagságaitól (egész nap fény, kapcsolatot bárhol, bárkivel, információátvitel és még sorolhatnánk azokat a nagy teljesítményeket, amiket az ember a kényelmére és biztonságára kitalált).

Mindez valóban csodálatos, de mi van akkor, ha valamilyen nagy szenvedés, veszteség ér, vagy ha eluralkodik rajtunk a szorongás, ami pánikká növekszik? Hol találunk mintákat arra, hogyan vészelhetjük át életünk kríziseit? Láthatjuk, hogy a régi korokban élt embereknek hatékonyabb módszereik voltak a túlélésre. Nem szenvedtek kevesebbet, mint mi, sőt... és mégis életerősebbek voltak. Meglehet egyszerűen csak azért, mert közelebb voltak a természethez, jobban ismerték az erdő-mező életét, közvetlenebbül élték át az évszakok változásait, közvetlenebb tapasztalataik voltak. A természetben minden benne van, a lelki dolgainkat is gyakran természeti képekkel fejezzük ki – „Teli van a Duna, tán még ki is szalad, szívemben is alig fér meg az indulat...” mondja Petőfi –, népdalaink nagy része valamilyen természeti képpel indít: „Erdő, erdő, erdő, maroszekei kerek erdő, madár lakik benne...”, „Erdő, erdő, de magas a teteje...”, „Rég megmondtam bús gerlice, ne rakj fészket út szélibe...”, „Erdő mel-

let nem jó lakni...” stb. Lelki történetek, örömök, remények és/vagy csalódások kifejezései.

Az ember nemcsak racionalitásával fogja fel a világot, hanem létezik a megérzések területe, az intuitív megismerés, ami napjainkra satnyulni látszik. A lelki szenvedés vigasztalására a racionális gondolkodással próbálkozunk, ami nem megoldás. Mert például hiába mondjuk valakinek, aki szenved, hogy mások is szenvedtek már, ez nem vigasztalja meg, vagy gyorsan segítünk valami okos tanáccsal – megfigyelhették, a tanács nem igazi segítség. Nehéz élethelyzetben nem az okoskodások, hanem a hanghordozásunkkal, mimikáinkkal kifejezett szavak

Júliusi bakancslista

- **Július 1. (hétfő):** Házsongárdi séta, II. B parcella. Találkozás 14 órakor a temető bejáratánál. Szervezők: Kovács D. Zsuzsa és Lőrinczi István.
 - **Július 3. (szerda):** Séta a Páter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta. ♦ 18 órától közgyűlés a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban (fizikum, földszint).
 - **Július 4. (csütörtök):** Látogatás a Történeti Múzeumban. Találkozás 10 órakor a múzeum előtt. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.
 - **Július 6. (szombat):** Szászfenesi erdő–Magyarfenes (13 km/300 m szintkülönbség). Találkozás 8.45 órakor az M21-es autóbussz monostori (Bucium utcai) megállóiban. Szervező: Csorba Anna.
 - **Július 6–7. (szombat–vasárnap):** Gyalui-havasok kiskocsikkal; 20 km-es túrák. Szervező: Kiss János. Érdeklődni telefonon.
 - **Július 10. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
 - **Július 11. (csütörtök):** 18 órától választmányi gyűlés és a túravezetői testület tanácskozása az Apáczai Csere János Elméleti Líceumban (9-es terem, földszint).
 - **Július 13. (szombat):** Bánffy Miklós Gyalogos és Kerékpáros Emlék- és Télijészténytúrák – I. kiírás. Részletek később a honlapon és Facebookon. Szervező: Branea Róbert.
 - **Július 17. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
 - **Július 20. (szombat):** Séta a Bükkben (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Bagaméri Tibor.
 - **Július 24. (szerda):** Rejtett-forrás (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
 - **Július 27. (szombat):** Árpád-csúcs (16 km). Találkozás 8.45 órakor az M16-os (40-es) autóbussz román opera melletti megállóiban. Szervező: Pál Gyöngyi.
 - **Július 30–augusztus 4. (kedd–vasárnap):** Az EKE XXVIII. Országos Vándortábora Szovátán, a marosvásárhelyi EKE szervezésében. Információk a honlapon: www.vt.ekemv.h.ro
 - **Július 31. (szerda):** Gorbó-völgye (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- További naprakész információk a honlapon: www.ekekolozsvar.ro**
- **Ideiglenes iroda:** Magyar/21 decembrie 1989 utca 116. (udvar, bal oldali épület), hétfőtől csütörtökig 10–14 óra között. **Irodavezető:** Kismihály Boglárka ♦ **Pénztár, titkárság** a székházban (Füred/Cardinal Iuliu Hossu utca 20. sz., 13-as ajtó): bejelentkezni telefonon Molnár Ildikónál, illetve a meghirdetett közgyűléseken és választmányi gyűléseken ♦ **EKE-fotóklub:** kedden 17 órától. ♦ **Könyvtár:** bejelentkezni telefonon Székely Lavottánál.
- Túravezetők, szervezők elérhetőségei**
- Bagaméri Tibor** 0742-776930
Branea Róbert 0723-400496
Csorba Anna 0740-407652
Kiss János 0364-807639
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
Lőrinczi István 0747-136310
Pál Gyöngyi 0742-373546
Székely Lavotta 0748-036290
Elnök: Szima Márton 0766-703575
Titkár: Branea Róbert 0723-400496
Pénztáros: Molnár Ildikó 0742-471280
Könyvtáros:
Székely Lavotta 0748-036290
Irodavezető:
Kismihály Boglárka 0746-228294